

МАРА ШОВЉАКОВ

Филозофски факултет

Универзитет у Бањалуци

Информативни прилог

УДК 929:94Берић Д.

COBISS.RS-ID 139924225

DOI 10.7251/GUARS2315365S

СЕЋАЊЕ НА ПРОФЕСОРА ДУШАНА БЕРИЋА – ЧОВЕКА И НАУЧНИКА (1948–2023) (In memoriam)

Смрт истакнутог научника и историчара, забележена 29.4.2023. у Дому за стара лица у Футогу, остала је у медијима незабележена, а јавност је била ускраћена за информацију о крају живота професора Душана Берића.

Родио се у селу Трнову, Општина Мркоњић Град, на Божић 7.1.1948, што је био важан знак којим се током живота руководио. Школовање и рад Душана Берића везују се за основне студије историје у Новом Саду, научни рад у Београду, Сарајеву, Новом Саду и Приштини. Академске заједнице на поменутим факултетима упознале су његово изузетно деловање и разноврсно интересовање за националну прошлост. Мој први сусрет са професором Берићем збио се као стицај околности у време боравка у Сарајеву 1978. Искакао је из академске углађености, истицала га је жустрина покрета и речи, што се временом није променило. Самосвојан и постојан у убеђењима, храбро је трагао за узроцима трагичних последица везаних за национално страдање током 19. и 20. века. Уследиле су године стварања, објављени радови и круцијалне националне теме – Устанак Срба у Херцеговини 1852–1862, Војна граница у Хрватској 1848, српско питање, хрватско праваштво и Срби, Срби у Мостару, државно право Краљевине Угарске. Научни рад заснован на личним истраживањима и мериторној литератури обухватио је појаве, догађаје и личности значајне за настанак оригиналних научних остварења – расправа, чланака и монографија. Широк спектар интересовања и велика посвећеност пратиле су спартански рад неуморног научника. Давање науци ишло је науштрб осталих важних сегмената друштвеног и приватног живота, који су стављани у други план.

Лични живот од детињства није ишао жељеним током. Отежавајући моменти везани су за рану смрт мајке, одрастање, школовање и борбу за егзистенцију. На трновитом животном путу није било опуштања, плаховита крајиска нарав није олакшала, већ је учинила живот још комплекснијим. Преци про-

фесора Берића, борбени Крајишници, међу којима је и пет свештеника, утемељили су његов лични живот. Наши повремени сусрети у Матици српској у последњој деценији живота и стварања указали су на човека изузетне радне енергије, оствареног у науци и још увек жељног нових знања. Повезало нас је заједничко интересовање за историју Срба у Босни и Херцеговини. Успео је да ме наговори да напишем докторску тезу посвећену политичким и културним везама српске Босне и Херцеговине и Војводине 1896–1914. Посебан утисак на мене је оставила књига од капиталног значаја, *Српско питање и политика Аустроугарске и Русије 1849-1878*, штампана 2000. у Београду. Приказ књиге објављен је 2019. у *Гласнику Удружења архивских радника Републике Српске*. Књиге професора Берића су изузетно захтевне, као што су била и његова истраживања и промишљања, међутим, велики напор у савладавању низа појава и укрштања догађаја је исплатив. Последњих година радио је паралелно на два изузетно тешка поља, темама везаним за мађаризацију и историју Босне и Херцеговине. Велика штета је што професор Берић није остварио своје планове, што није позната судбина два рукописа у који је уткао себе. Фасцинатна је била дневна организација рада, непрестано изгарање, игнорисање здравственог стања, година, савета... Упркос бројним тешким моментима красила га је постојана хришћанска вера, љубав према породици, поносио се оствареним научним радом и угледом. Посебно је истицао место свог рођења, своје везе са завичајем, рођацима и земљацима. Дичио се чињеницом да је изабран за дописног члана Академије наука и умјетности Републике Српске и почасног грађанина Мркоњић Града, где је требало да буде место починка.

Надахнутост писца да кроз сећања преточи осећања према према раду професора Душана Берића нема никакав утицај на чињеницу да је овај српски историчар сам себи својим радом подигао споменик, захваљујући бистрини ума, ревности духа и посвећеном трајању. Песма Јована Стерије Поповића, дата као прилог, нека на најбољи начин украси сећања стихом. Остало је на понос српске науке уписано име човека који је изнео из заборава најболније моменте из трагичне прошлости народа. Исказао је личну и професионалну храброст да се упусти у сложене односе, динамичну прошлост, да следи српско наслеђе, што је исказивао речима: “То ће урадити луди Берић”. Отуда велико поштовање према човеку који је био спреман на жртву и који није штедео себе ради остварења националних интереса.

Пречестњејшем господину
СТЕФАНУ ПОПОВИЧУ

архимандриту с. арх. манастира Ковиља свом почитајемом пријатељу
Ingenium cui est, cui mens diviniior, atque os magna sonaturum
за знак спомена делце ово посвећује

С о ч и н и т е љ

Муза моја љубно теби,

*Мили друже, диже спомен,
Ал' је лепши онај спомен,
Кад сам, друже, дижеи себи.*

*Лепши јесте онај спомен
Кад посред народа многа
Љубка сјајност слова твога
Удивљења диже спомен.*

*Лепши јесте онај спомен
Кад бистротом ума твога,
Кад ревношћу духа твога
Роду своје дижеи спомен.*

*Нек' се спомен твој огледа
У спомену милог рода,
Нек' цвет цвету љубкост дода,
Тако обити венац цвета.*